

การเรียนรู้แบบผสมผสานในยุคดิจิทัล Blended Learning in the Digital Age

นราธิป ธีรนาธร¹ ประkob ใจมั่น²

Narati Teeratanatorn¹ Prakob Jaiman²

¹หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อการพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช E-mail 6577709002@nstru.ac.th

²หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อการพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช E-mail Prakob_Jai@nstru.ac.th

¹ Doctoral Student Doctor of Philosophy in Innovation Management
for Development Faculty of Education

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

² Professor Doctor of Philosophy in Innovation Management
for Development Faculty of Education

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

บทคัดย่อ

การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นการผสมผสานของการเรียนรู้หลายรูปแบบ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเหมาะสมในการนำมาปรับใช้กับสถานการณ์ของสังคมปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิต ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานสามารถจัดได้ตามความสะดวกและความเหมาะสม เช่น การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แอปพลิเคชันที่สนับสนุนการเรียนรู้ โซเชียลมีเดีย การเรียนผ่านโปรแกรม e-learning ต่าง ๆ การประชุม การสัมมนาผ่านห้อง

สนทนา Facebook, Line, Google software, Microsoft หรือ learning management system (LMS) องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสานมี 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบออฟไลน์ และองค์ประกอบออนไลน์ ซึ่งประกอบด้วยการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน การเรียนผ่านสื่อเทคโนโลยี การเรียนด้วยตนเอง และการเรียนจากประสบการณ์ ข้อดีของการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ 1) การตอบสนองตามความถนัดของผู้เรียนที่ต่างกันทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เท่าเทียม 2) ตอบสนองต่อสภาพสังคมที่มีเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญ 3) ก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพได้สูงสุดทั้งผู้สอนและผู้เรียน 4) การประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา และ 5) สามารถประสานกับระบบธนาคารหน่วยกิต MOOCs และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น การนำกระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสานมาปรับใช้กับการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นการบูรณาการที่เหมาะสมและเป็นแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับสังคมปัจจุบันและอนาคต

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบผสมผสาน ยุคดิจิทัล การเรียนรู้ตลอดชีวิต

Abstract

Blended Learning is a form of learning process that is consistent and suitable for adapting to current social situations. Digital technology plays an essential role in life and a combination of different learning styles. However, the main components of the learning styles are teaching and learning in a classroom with the interaction between students and teachers, learning through technology, self-study, and learning from experience. The advantages of blended learning are: 1)

Responding to the aptitudes of different learners, resulting in equal learning; 2) Responding to a society where technology is an important factor; 3) Maximizing the potential development of both teachers and students; 4) Cost savings in education management, and 5) Being able to integrate with credit bank system, MOOCs, and lifelong learning support. The critical factors for learning success are: 1) Teachers must have various abilities in both subject content and technology applications, 2) Learners must be ready and have understanding, 3) Educational institutions must provide the support, and 4) Availability of resources, especially computer equipment, software, and network connections. Moreover, students are familiar with the teaching and learning conditions in the classroom and school and the use of technological tools to communicate in daily life. Therefore, blended learning is an appropriate integration and a guideline for education management for present and future societies.

Keywords: Blended learning, Digital age

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในชีวิตทุกด้านไม่ว่าในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม เกษตรกรรม การท่องเที่ยว การกีฬา และการศึกษา จากนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย Thailand 4.0 ที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ จึงทำให้การศึกษาในปัจจุบันต้องปรับและเน้นการมีนวัตกรรม หรือนำเอา

เทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา โดยเฉพาะบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียน ผู้สอน นักวิชาการศึกษา ตลอดจนนักเทคโนโลยีการศึกษา ที่ต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ดังนั้น คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้และปรับตัว ในยุคปัจจุบันต้องพัฒนาตนเองให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกยุคปัจจุบันให้ได้ ทักษะในศตวรรษที่ 21 ไม่เพียงแต่จะเป็นทักษะที่ผู้เรียนควรมีเท่านั้น ผู้สอนจะต้องมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เช่นกัน กล่าวคือ ผู้สอนต้องเรียนรู้และฝึกฝนตนเองให้มีทักษะในการเป็นโค้ช เป็นผู้ให้คำแนะนำมากกว่าเป็นผู้สอน (Naka, 2019)

การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันต้องมีความสอดคล้องกับการใช้ชีวิตของคนในสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์กับการเรียนรู้ให้มากที่สุดสำหรับการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้หรือเข้าใจบทเรียนได้ และนำไปสู่การใช้งานได้จริง เนื่องจากผู้เรียนบางคนอาจเรียนไม่ทัน หรือมีกระบวนการทำความเข้าใจช้า หรืออาจไม่สามารถกลับมาเรียนใหม่หรือทบทวนในภายหลังได้ ดังนั้น การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ ไอแพด แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน โทรศัพท์เคลื่อนที่ นาฬิกาอัจฉริยะ เป็นต้น จึงกลายเป็นวิธีการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่ นอกจากนี้ การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อต่าง ๆ ย่อมก่อให้เกิดความสะดวกกับทั้งผู้เรียนและผู้สอนในสถานการณ์ที่ต้องอยู่ในสถานที่ต่างกัน เวลาต่างกัน หรือมีข้อจำกัดด้านการเดินทาง การจัดการเวลา ทำให้เกิดความสะดวก คล่องตัว และให้อิสระกับผู้เรียนในการเรียน การศึกษาค้นคว้า และการพัฒนาตนเองมากขึ้น (Taraporn, lamlao, Tiansoodeenon & Rungruangsuparat, 2021)

รูปแบบการสอนแบบใหม่อีกรูปแบบหนึ่งเกิดขึ้นภายใต้กระแสแห่งการพัฒนาการด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เป็นรูปแบบของการบูรณาการปรับใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กับการเรียนการสอนแบบปกติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ก้าวไกลเกิดทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการเรียนรู้อย่างยิ่งขึ้น ซึ่งรูปแบบดังกล่าวนี้เรียกว่า “การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)” เป็นนวัตกรรมการศึกษาที่ผสมผสานโมดูล (Module) การเรียนการสอนหลายรูปแบบเข้าด้วยกัน โดยเป็นลักษณะของการผสมผสานการเรียนทางไกล (Distance Learning) ผ่านระบบเครือข่าย Online ร่วมกับการเรียนแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการนั่งฟังการบรรยายในชั้นเรียนปกติ ทั้งนี้การเรียนรู้แบบผสมผสานจะให้ความสำคัญกับการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมและถูกต้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพการเรียนการสอน โดยผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถเรียนรู้ได้ลึกซึ้งมากขึ้นจากการลงมือปฏิบัติและการได้ร่วมทีมเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพพร้อมเผชิญปัญหาและสามารถเลือกวิธีแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (Thungkanai, 2021) ซึ่งวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด จึงต้องมีการออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเทคโนโลยีในปัจจุบันเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์มากที่สุด

เนื้อหา

การเรียนรู้แบบผสมผสานคืออะไร

การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นการเรียนรู้ที่มีการวางแผนระบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบ

วารสารวิชาการคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

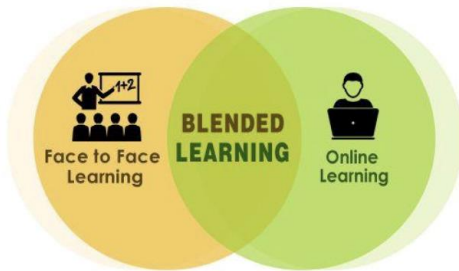
เผชิญหน้ากับการเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทางการเรียนอย่างเป็นอิสระ โดยผู้เรียนสามารถควบคุมตัวแปรทางการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งในด้านเวลา สถานที่ แนวทางการเรียนรู้ และอัตราการเรียนรู้ของตนเอง

Allen and Seaman (2010) ได้อธิบายไว้ว่า การเรียนแบบผสมผสานเป็นการเรียนที่ผสมกันระหว่างการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าและการเรียนออนไลน์ โดรนนำเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น การสนทนาออนไลน์ และยังคงมีส่วนที่ให้ผู้เรียนและผู้สอนพบปะกัน โดยมีสัดส่วนในการนำเสนอเนื้อหาผ่านระบบออนไลน์อยู่ระหว่างร้อยละ 30-80 ของเนื้อหาการเรียนทั้งหมด

Horn and Staker (2011) ได้นิยามเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบผสมผสานของผู้เรียนในระดับ K-12 หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับมวลประสบการณ์ทางการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดยผู้เรียนสามารถควบคุมตัวแปรทางการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งในด้านเวลา สถานที่ แนวทางการเรียนรู้และอัตราการเรียนรู้ของตนเอง

Bernath (2012) ได้สรุปว่า การเรียนแบบผสมผสานหรือ Blended Learning หมายถึง โปรแกรมทางการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือ E-learning กับการสอนในชั้นเรียน

Graham (2012) แห่งมหาวิทยาลัย Brigham Young University ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้สรุปนิยามของการเรียนแบบผสมผสานไว้ว่า เป็นระบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบเผชิญหน้ากับการสอนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

ภาพที่ 1 Model แสดงนิยามของการเรียนรู้แบบผสมผสาน
ที่มา : Graham, Allen and Ure (2003)

จากภาพที่ 1 สรุปได้ 3 มิติสำคัญ ดังที่ Graham, Allen and Ure (2003) ได้กล่าวไว้คือ การผสมผสานการสอนผ่านสื่อการสอน การผสมผสานวิธีการเรียนการสอน และการผสมผสานระหว่างการสอนแบบเผชิญหน้ากับการสอนออนไลน์

จากนิยามที่กล่าวข้างต้น การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่สามารถทำให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จในระดับสูงอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการเรียนรู้แบบตัวต่อตัว โดยผู้เรียนสามารถทำงานด้วยตนเอง และผู้สอนสามารถให้การสนับสนุนผู้เรียนที่ต้องการความสนใจเป็นรายบุคคล เป็นรูปแบบการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันและอนาคตที่ผู้สอนควรได้จัดให้กับผู้เรียนอย่างสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ดังนั้น การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) จึงเป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0 ที่ปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป (Satitpong, 2021)

รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การเรียนรู้แบบผสมผสานถูกสร้างขึ้นเพื่อรองรับเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และลดภาระในการสอนของผู้สอนโดยเนื้อหาส่วนใหญ่ในรายวิชาจะถูกจัดทำไว้ในวิดีโอออนไลน์ ให้ผู้เรียนได้เป็นคนกำหนดสถานะการเรียนรู้ด้วยตัวเองทั้งความเร็วในการเรียนการสอน ช่วงเวลา และผู้เรียนสามารถสร้างสมาธิโดยไร้สิ่งรบกวนเพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่วนผู้สอนจะสามารถบริหารเวลาได้ดีขึ้น โดยมีคาบการสอนที่น้อยลง แต่ให้ความสำคัญกับการออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้นเป็นการเปลี่ยนหน้าที่จากผู้สอนทั้งบทเรียน มาสู่การเป็นผู้สนับสนุน (facilitator) ในชั้นเรียน คอยกระตุ้นความคิด ตั้งคำถาม ออกแบบกิจกรรมให้เหมาะกับชั้นเรียน ตอบข้อสงสัยและสรุปบทเรียนท้ายคาบให้กับผู้เรียน โดยให้สอดคล้องกับการเรียนแบบออนไลน์ที่ออกแบบไว้

กลยุทธ์ในการจัดการสื่อสารด้วยสื่อเทคโนโลยีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนนั้น อาจสามารถจัดได้หลากหลายตามความสะดวกและความเหมาะสม เช่น การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แอปพลิเคชันที่สนับสนุนการเรียนรู้ โซเชียลมีเดีย การเรียนผ่านโปรแกรม e-learning ต่าง ๆ การประชุม การสัมมนาผ่านห้องสนทนา Facebook, Line, Google software, Microsoft หรือ learning management system (LMS) อื่น ๆ ด้วยเครื่องมือที่ผู้เรียนสามารถหาและใช้ได้ เช่น คอมพิวเตอร์ หรือคอมพิวเตอร์พกพา แท็บเล็ต โทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น

องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การเรียนรู้แบบผสมผสาน แบ่งองค์ประกอบออกเป็น 12 กลุ่ม โดยจัดเป็น 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบออฟไลน์ 6 กลุ่ม และองค์ประกอบออนไลน์ 6 กลุ่ม ดังตารางที่ 1 (Thorne, 2003; Phetkleng, 2020)

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของการจัดการเรียนแบบผสมผสาน

องค์ประกอบออฟไลน์ (Offline)	องค์ประกอบออนไลน์ (Online)
1. เรียนในที่ทำงาน (Workplace Learning)	1. เนื้อหาการเรียนบนเครือข่าย (Online Learning Content)
2. ผู้สอน ผู้ชี้แนะ หรือที่ปรึกษาในห้องเรียนแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face Tutoring, Coaching or Mentoring)	2. ผู้สอนอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ชี้แนะอิเล็กทรอนิกส์ หรือที่ปรึกษาอิเล็กทรอนิกส์ (E-Tutoring, E-Coaching or E-Mentoring)
3. ห้องเรียนแบบดั้งเดิม (classroom)	3. การเรียนรู้ร่วมกันแบบออนไลน์ (Online Collaborative Learning)
4. สื่อสิ่งพิมพ์ (Distributable Print Media)	4. การจัดการความรู้แบบออนไลน์ (Online Knowledge Management)
5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Distributable Electronic Media)	5. เว็บไซต์ (The Web)
6. สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (Broadcast Media)	6. การเรียนผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่แบบไร้สาย (Mobile Learning)

Allen and Seaman (2010) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยการศึกษาจากศูนย์วิจัย Babson สมาคมสโลน (The Sloan Consortium) แห่งสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นองค์กรที่ส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือแลกเปลี่ยนความรู้และการปรับปรุงการศึกษาผ่านระบบออนไลน์ ผู้ริเริ่มการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ได้จัดกลุ่มอัตราการใช้ระบบออนไลน์ในการเรียนการสอนเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทดั้งเดิมหรือประเภทในห้องเรียน (Traditional Classroom-Based) เป็นการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนแบบเผชิญหน้ากัน (Face to Face)

ซึ่งจะใช้วิธีการบรรยาย การใช้กระดานหรือแผ่นใส เป็นต้น โดยไม่ใช้วิธีการสอนแบบออนไลน์เลย

2. ประเภทเว็บช่วย (Web-Facilitated) ใช้วิธีการสอนแบบออนไลน์ ร้อยละ 1-29 และยังคงเป็นการสอนในชั้นเรียนหรือการสอนแบบเผชิญหน้ากัน โดยใช้ระบบการจัดการรายวิชา (CMS: Course Management Systems) ใช้หน้าเว็บเพื่อประกาศให้ผู้เรียนทราบเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ คำอธิบายรายวิชา และการบ้าน เป็นต้น

3. ประเภทผสมผสาน (Blended Hybrid) ใช้วิธีการสอนแบบออนไลน์ ร้อยละ 30-70 นั่นคือ ผสมผสานระหว่างการสอนแบบออนไลน์กับการสอนในชั้นเรียนปกติ สื่อการสอนส่วนมากใช้วิธีการแบบออนไลน์ เช่น มีการปรึกษาหารือออนไลน์ และมีการประชุมแบบเผชิญหน้ากัน เป็นต้น

4. ประเภทออนไลน์หรืออีเลิร์นนิง (Online/E-learning) ใช้วิธีการสอนแบบออนไลน์ ร้อยละ 80 ขึ้นไป สื่อการสอนส่วนใหญ่หรือทั้งหมดจะอยู่ในรูปแบบออนไลน์ อาจไม่มีการประชุมแบบเผชิญหน้ากัน หรือไม่มีการเรียนในชั้นเรียน ซึ่งปัจจุบันนิยมใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยออนไลน์แบบเปิด (Massive Open Online Course: MOOC) ซึ่งเป็นระบบการเรียนรู้ที่นำเทคโนโลยีและวิธีการเรียนการสอนสมัยใหม่มาผสมผสาน จึงทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้และฝึกอบรมได้ผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งรองรับสถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของคนรุ่นใหม่เพราะความเจริญของเทคโนโลยี (Kanjathanaseth, 2020) โดยจะมีลักษณะเหมือนหลักสูตร มีระยะเวลาเปิด-ปิด เหมือนห้องเรียนปกติ ถูกกำหนดหัวข้อย่อยในรายวิชาไว้แล้ว มีการวัด และประเมินผล มีการบ้าน มีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่ม รวมทั้ง

ให้ผู้เรียนช่วยกันตรวจงาน สามารถให้ผู้เรียนเทียบหลักสูตรกับสถาบันอุดมศึกษาชื่อดังหรือใช้อ้างอิงในการสมัครงาน

ภาพที่ 2 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ที่มา: ผู้เขียน

จากการศึกษาอัตราส่วนของการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานสรุปได้ว่า อัตราส่วนในการเรียนแบบผสมผสานที่เหมาะสมควรอยู่ในระหว่าง 60-70% (Phetkhang, 2020) อยู่ในช่วงที่เป็นการเรียนที่ผสมกันระหว่างการเรียนแบบเผชิญหน้า การเรียนออนไลน์ ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต การสนทนาออนไลน์ และมีส่วนที่มีการพบปะพูดคุยกัน

ข้อดีของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ข้อดีของการเรียนรู้แบบผสมผสาน เมื่อเปรียบเทียบกับการเรียนแบบปกติเฉพาะการเรียนในห้องเรียนอย่างเดียวหรือการเรียนออนไลน์อย่างเดียว และควรนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันให้ทันกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา สรุปได้ดังนี้ (Graham, 2012;

Taraporn, lamlaor, Tiansooddeenon & Rungruangsuparat, 2021; Thungkanai, 2021)

1. การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นกว่าการจัดการเรียนการสอนวิธีเดียว

2. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำแบบฝึกหัดปฏิบัติรายงาน หรือโครงการที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงทำแบบทดสอบได้ดีขึ้น เพราะสามารถเรียนซ้ำบทเรียนส่วนที่ไม่เข้าใจได้หลาย ๆ ครั้ง ในการเรียนออนไลน์ และเมื่อมีปัญหาก็สามารถเข้ามาหาคำตอบในห้องเรียนได้อีกครั้ง

3. ช่วยพัฒนาทักษะการเขียน และกระบวนการเรียนรู้โดยอาศัยระบบอินเทอร์เน็ตช่วย ผู้เรียนส่วนใหญ่อาจไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในห้องเรียน แต่สามารถแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ผ่านทางระบบออนไลน์ นับเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าหาความรู้เพิ่มมากขึ้น เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความมั่นใจ เมื่อต้องเข้ากลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน

4. เป็นการพัฒนาบุคลากรด้านการสอนให้มีความสามารถหลากหลาย สามารถดำเนินงานวิจัย การบริการวิชาการ และงานสร้างสรรค์ได้มากขึ้น เมื่อจัดรูปแบบรายวิชาของตนเองเป็นรูปแบบการสอนแบบผสมผสานแล้ว ส่งผลให้สามารถกำหนดเวลาในการทำงานได้สะดวกขึ้น

5. เพิ่มทักษะการติดต่อสื่อสารและช่องทางการปฏิสัมพันธ์ (Interactive Learning) ได้หลายทางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนมากกว่าใช้วิธีการสอนแบบใดแบบหนึ่งเพียงวิธีเดียว

6. ลดค่าใช้จ่ายและงบประมาณในการจัดการศึกษา การเตรียมสื่อสิ่งพิมพ์ การเตรียมสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน รวมทั้งการใช้ผู้สอนที่เชี่ยวชาญเฉพาะน้อยลง

7. รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน เปิดโอกาสการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนตามเวลา และสถานที่ที่ตนสะดวก และยังเลือกสิ่งที่ตนเองสนใจได้ด้วย เป็นแนวทางที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนรายบุคคลให้มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองได้ตามความต้องการและความถนัด

8. การเชื่อมต่อและการประสานหลักสูตรเป็นไปได้อย่างง่ายดาย เนื่องจากระบบข้อมูลการจัดการเรียนการสอนที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัลเป็นส่วนใหญ่ ทำให้การสะสมข้อมูลแบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) หรือการเรียนระบบการศึกษาแบบเปิดออนไลน์ (MOOC) สามารถกระทำได้สะดวก โดยอาจจัดให้เป็นกิจกรรมหรือส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน

9. ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักเชื่อมโยงความรู้ และทำให้เกิดการพัฒนาความคิดวิเคราะห์เชิงวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าอ้างอิง จากแหล่งความรู้นอกห้องเรียนทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม โดยมีผู้สอนให้คำแนะนำ

10. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ตอบสนองต่อวิถีชีวิตใหม่ (New Normal Life) ในสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตลอดเวลา การผสมผสานหลากหลายรูปแบบในการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนมีความคุ้นชินกับการประยุกต์และการสร้างสรรค์การเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์รอบตัว มีความคล่องแคล่วในการจัดการปัญหาและสามารถเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพแวดล้อมรอบตัวได้เป็นอย่างดี ทั้งยังปลูกฝังความคิดพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต (Life Long Learning) ในตัวผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

การเรียนรู้แบบผสมผสานได้รับการยอมรับว่าเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากขึ้นได้จริง ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อผู้สอน ผู้เรียน องค์กรทางการศึกษาอย่างมาก เนื่องจากการเรียนแบบผสมผสานเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนทั้งแบบในชั้นเรียนปกติ ผสมผสานกับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ทำให้การเรียนการสอนมีความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงบทเรียน และมีประสิทธิภาพมากกว่าการเรียนการสอนเพียงรูปแบบเดียว ซึ่งเป็นลักษณะการผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ในลักษณะเผชิญหน้า (Face-to-Face) และการเรียนผ่านระบบคอมพิวเตอร์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การผสมผสานความสามารถในการจัดการและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสติปัญญาของคนที่กับการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการบูรณาการที่เหมาะสมและเป็นแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับปัจจุบันและอนาคต

บทสรุป

การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นรูปแบบและเทคนิควิธีการเรียนการสอนหนึ่งที่น่ามาใช้ในการเรียนรู้รวมทั้งการฝึกอบรม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เป็นรูปแบบที่สมควรนำมาใช้ในสถานการณ์ของสังคมในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต การจัดทำบทเรียนแบบออนไลน์ พัฒนาทักษะการติดต่อสื่อสาร และช่องทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยเชื่อมโยงความรู้และทำให้เกิดการพัฒนาความคิด วิเคราะห์ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการกระตือรือร้น และยืดหยุ่นเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ ตลอดจนแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยสามารถเลือกได้อย่างถูกต้องผ่านการคิด วิเคราะห์ในการเรียนรู้ และด้วยผลการศึกษาที่ผ่านมามีความสอดคล้องกันว่า

กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสานจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้ดี สามารถพัฒนาผู้เรียนที่มีความถนัดในการเรียนรู้แตกต่างกัน และส่งเสริมความพึงพอใจในการเรียนรู้ เนื่องจากมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน มีการสอนหลากหลายวิธีเข้ามาผสมผสาน ส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน

References

- Allen, L. E. & Seaman, J. (2010). **Growing by Degrees: Online education in the United States**, The Sloan Consortium. Retrieved on 13 February, 2023 from http://www.sloan-c.org/publications/survey/pdf/growing_by_degrees.pdf.
- Bernath, R. (2012). **Effective Approaches to Blended Learning for Independent Schools**. Retrieved on 13 February, 2023 from <http://www.testden.com/partner/blended%20learn.html>.
- Graham, C. R. (2012). **Introduction to Blended Learning**. Retrieved on 13 February, 2023 from http://www.media.wiley.com/product_data/excerpt/86/C.pdf.
- Graham, C.R., Allen, S. and Ure, E. (2003). **Blended Learning Environments: A Review of the Research Literature**. Unpublished Manuscript, Provo, UT.

- Horn, B. M. & Staker, H. (2011). **The Rise of K-12 Blended Learning**. Unpublished Paper: Infosight Institute.
- Kanjanathanaseth, B. (2020). **Instructional Design that Affect Learning Effectiveness through Massive Open Online Courses (MOOCs) of the Generation Y Workers in Bangkok**. (Master of Management Thesis). Faculty of Human Resource Development, National Institute of Development Administration. (in Thai)
- Naka, P. (2019). **The Development of Blended Training Activities Based on Collaborative Learning through Develop Knowledge Abilities of using Application in Teaching and Learning of Teachers at the College of Dramatic Arts**. Bunditpatanasilpa Institute. (Master of Education). Silpakorn University. (in Thai)
- Phetkliang, F. (2020). Blended Learning. **Journal of Early Childhood Education Management**. 2(2), 67-79.

Satitpong, P. (2021). MOOC Model: Innovative Approach of Teaching in Thailand 4.0.

Academic Journal of Thailand National Sports University,
13(1), 233-246.
(in Thai)

Taraporn, T., Iamlaor, A., & Rungruangsuparat, B. (2020). Blended Learning Approach and the Future of Education Management in New Normal Society. **Journal of Liberal Arts, RMUTT.** 1(2), 25-39. (in Thai)

Taraporn, T., Iamlaor, A., Tiansoodeenon, M., & Rungruangsuparat, B. (2021). **Application of Blended Learning Approach in English for Career Courses to Enhance Learners English Communication Ability.** Faculty of Liberal Arts, RMUTT. 34(1), 71-87. (in Thai)

Thorne, K. (2003). **Blended learning: how to integrate online and traditional learning,** London: Kogan Page.

Thungkanai, K. (2021). **Blended Learning in a New Normal.** **Journal of Educational Studies,** 15(1), 29-43. (in Thai)